

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Mity opowieści reklamowej*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. **Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu.** Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zad.	Propozycja odpowiedzi	Punkty	
		maks.	częstk.
1	Za prawidłowe uznamy wyjaśnienia zawierające stwierdzenie, że reklama ma charakter kreacyjny [tworzy nowy, własny świat (kosmogonia = powstanie świata)] <i>Uwaga: nie uznajemy odpowiedzi „Reklama jest opowieścią o świecie.”</i>	1	0
2.	– frustracja – np. rozczarowanie (niezadowolenie) – dezintegracja – np. rozpad (rozkład, rozprzężenie, rozbicie)	1	0
3.	Istotą odpowiedzi jest kompensacja braku rodziny uporządkowanej, dającej poczucie bezpieczeństwa (manipuluje emocjami związanymi z rodziną).	1	0
4.	np.: – charakter narracyjny (lub określenia: opowiadanie historii, budowanie fabuły) – tworzenie świata wirtualnego (lub ukazanie świata idealnego, utopijnego) – uniwersalny język – przekaz medialny – opowiadanie marzeń – zwycięstwo porządku nad chaosem – eliminowanie niektórych pojęć (zasada tabu) – ekonomiczna (uproszczona) forma – funkcja kompensacyjna – posługiwanie się symbolami (atrybutami) pożądanej wizji rzeczywistości – obecność bohatera-herosa (bohatera idealnego) – polaryzacja świata	2 (za 4 cechy)	1 (za 2-3 cechy)

5.	<p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakter narracyjny (lub określenia: opowiadanie historii, budowanie fabuły) - porządkowanie świata (zwycięstwo porządku; to co uosabia dostatnie życie i porządek jest przeciwstawione śmierci i chaosowi) - posługiwanie się symbolami (atrybutami) pożądanej wizji rzeczywistości - idealizacja rzeczywistości - polaryzacja świata - obecność bohatera-herosa (bohatera idealnego) - funkcja kompensacyjna <p><i>Uwaga: niektóre cechy opowieści reklamowej (których dotyczy zadanie 4.) są jednocześnie cechami baśni i mitu (których dotyczy zadanie 5.), dlatego rozwiązania tych dwóch zadań mogą się pokrywać.</i></p>	2 (za 3 cechy)	1 (za 2 cechy)
6.	<p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podkreśla sens poprzedniego zdania - wzmacnia tezę - ożywia styl - zatrzymuje uwagę czytelnika <p><i>dopuszczalne: skłania czytelnika do myślenia</i></p>	1	0
7.	C	1	0
8.	<p>wstęp: akapit 1. – 3. rozwiniecie treści zawartych we wstępie: akapity 4. – 7. podsumowanie: akapit 8.</p>	1	0

Temat 1. **Dokonaj analizy i interpretacji porównawczej fragmentów *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza oraz *Raportu o stanie wojennym* Marka Nowakowskiego, zwracając uwagę na sposoby przedstawienia lasu.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

	Punktacja
1. Określenie zasady zestawienia tekstów, np.:	0-2
a. motyw natury łączący romantyczną epopeję i współczesne opowiadanie,	
b. relacje między człowiekiem i naturą,	
c. wspomnienie z przeszłości przedmiotem refleksji.	
2. Konstrukcja narratora we fragmencie <i>Pana Tadeusza</i>, np.:	0-1
a. narrator pierwszoosobowy, subiektywny,	
b. emigrant wspominający przestrzeń znaną i bliską sercu,	
c. człowiek bardzo dobrze znający przeszłość lasu/historię,	
d. emocje (przyjaźń, zachwyt, wdzięczność, tęsknota, nostalgia, niepokój, troska) związane z opisywaną przestrzenią znakiem łączności z nią.	
3. Konstrukcja narratora we fragmencie <i>Raportu...</i>, np.:	0-1
a. narrator trzecioosobowy,	
b. osoba wartościująca opisywaną rzeczywistość (subiektywizm opisu),	
c. ambiwalentna postawa wobec lasu i jego historii (pozytywna wobec przeszłości, negatywna wobec teraźniejszości).	
4. Konstrukcja czasu w fragmentach	0-2
<i>Pana Tadeusza</i> , np.:	<i>(0-1)</i>
a. teraźniejszość – okres wygnania, oddalenie od miejsc ojczystych, zabory,	
b. retrospekcja – okres dzieciństwa, bliskość ukochanych miejsc,	
c. legendarne początki dziejów Litwy oraz współczesny autorowi okres niszczenia lasu,	
<i>Raportu...</i> , np.:	<i>(0-1)</i>
d. czas wzrostu i trwania lasu przeciwstawiony czasowi zagłady lasu,	
e. pamięć o przeszłości lasu jedyną pamiątką bohatera,	
f. symbolika czasu – np. historia lasu metaforą dziejów PRL i stanu wojennego (Polska lat 70. i 80.).	
5. Konstrukcja przestrzeni w fragmentach	0-2
<i>Pana Tadeusza</i> , np.:	<i>(0-1)</i>
a. określona przez konkretne nazwy topograficzne,	
b. znajoma, bliska człowiekowi,	
<i>Raportu...</i> , np.:	<i>(0-1)</i>
c. przestrzeń nieokreślona, nieosadzona w konkretnym miejscu,	
d. przybierająca cechy obcości.	
6. Obraz lasu w fragmencie <i>Pana Tadeusza</i>, np.:	0-3
a. potężny i dziki (puszcza),	
b. świadek ojczystej historii,	
c. źródło natchnienia i miejsce rozrywki (polowania) i refleksji,	
d. zagrożony cywilizacją/historią (... <i>was pożera // Kupiecka, lub rządowa, moskiewska siekiera!</i>),	
e. baśniowy.	

7. **Obraz lasu we fragmencie *Raportu...*, np.:** **0-3**
- raj, który ulega zagładzie,
 - różnorodny krajobrazowo,
 - tajemniczy,
 - przestrzeń wolności (ostoja *wolnych mieszkańców*),
 - świadek historii – w *nim podziurawione hełmy kilku wojen i bagnety*,
 - pozbawiony baśniowości, realny.
8. **Sposób przedstawienia lasu we fragmencie *Pana Tadeusza*, np.:** **0-4**
- mityzacja,
 - las jako adresat wypowiedzi (apostrofy),
 - antropomorfizacja (personifikacja),
 - monumentalizacja,
 - zróźnicowanie tonu wypowiedzi: patos i liryzm,
 - nasylenie opisu elementami historycznymi i kulturowymi (postaci, miejsca, drzewa),
 - ekspresywność wypowiedzi (rola wykrzyknień, zdań pytających, przerzutni, słownictwa),
 - funkcja porównań (np. porównanie Wilna do wilka i do rzymskiej wilczycy),
 - wartościująca funkcja epitetów (np. *ostatni, dobry dom, miły cień, wielcy kniaziowie* itp.),
9. **Sposób przedstawienia lasu we fragmencie *Raportu...*, np.:** **0-4**
- świadome nawiązanie do tekstu *Pana Tadeusza* (aluzja literacka),
 - personifikacja,
 - paraboliczność (np. metaforyka odnosząca się do stanu wojennego lub opozycji natury i cywilizacji),
 - kontrast jako zasada kompozycyjna (piękno – brzydota, bogactwo – jałowość, życie – śmierć),
 - forma wypowiedzi: dominacja opisu, elementy opowiadania,
 - szczegółowość opisu,
 - dynamizm opisu,
 - obrazowość opisu (epitety, czasowniki, wyliczenia, wyrazy dźwiękonaśladowcze, słownictwo),
 - dramatyzm pointy opowiadanej historii – całkowita zmiana rzeczywistości w wymiarze osobistym, politycznym, cywilizacyjnym.
10. **Wykorzystanie kontekstów, np.:** **0-1**
- biograficznego,
 - historycznoliterackiego.
11. **Podsumowanie** **0-3**
- pełne**, np.: w obu tekstach las miejscem wyjątkowym dla osób mówiących; w tekście Mickiewicza bohatera z lasem wiąże miłość i pamięć, a tylko pamięć pozostaje bohaterowi Nowakowskiego; różna odpowiedzialność za zniszczenie lasu, różne sposoby przedstawienia lasu. **3**
- niepełne**, np.: dostrzeżenie różnych sposobów przedstawienia lasu. **(2)**
- próba podsumowania**, np.: w obu tekstach refleksja nad losem człowieka i związkiem z naturą. **(1)**

Temat 2. **Język w państwie policyjnym. Zanalizuj i zinterpretuj wiersz Ewy Lipskiej
Z cyklu: Wielkie awarie (I).**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

Punktacja

- 1. Wstępne rozpoznanie utworu, np.:** **0-2**
- a. charakter komunikatu (wypowiedź bezosobowa),
 - b. informacja o kryzysie języka (mowy),
 - c. wiersz opisuje rzeczywistość w PRL–lu, tuż po odwołaniu stanu wojennego.
- 2. Obraz rzeczywistości (sytuacji, w której znalazł się język), np.:** **0-10**
- a. elementy państwa policyjnego (generałowie, wozy pancerne, rozkazy, mównice, megafony),
 - b. przedstawienie sytuacji języka jako awarii technologicznej,
 - c. zastępowanie prawdy przez propagandę („czarne garnitury czcionek” w gazetach, hasła usłużnych językoznawców),
 - d. język poddany cenzurze (usłużnym językoznawcom),
 - e. konieczność tworzenia języka od podstaw: rozpoczynanie od wyrażeń dźwiękonaśladowczych,
 - f. ukrywanie (zakłamanie) prawdziwego obrazu rzeczywistości: „zonglerzy słów”, „ufryzowana mowa”, „nakręcanie języka na papiloty”,
 - g. epidemia afazji – zaburzenia mowy; symbol fizycznej niemożności wyartykułowania prawdy,
 - h. zanikanie „języka prywatnego” (szepty, wyznania) na rzecz języka oficjalnego, urzędowego,
 - i. zatracanie znaczeń przez słowa („sens błędził po manowcach”, „strzępy słowników”),
 - j. potoki nic nieznaczących słów,
 - k. odbieranie językowi jego piękna, autonomii,
 - l. redukcja jego funkcji jedynie do potrzeb komunikacyjnych („wyrazy traciły szyk” – nie poddawały się komendzie),
 - m. język odrodzi się jak natura.

Specyfika języka poetyckiego w wierszu

- 3. Różnorodność języka, którym posługuje się poetka, np.:** **0-9**
- a. słownictwo techniczne (np. „awaria”, „monterzy”),
 - b. słownictwo urzędowego (np. „wczesne godziny ranne”),
 - c. wykorzystanie terminologii naukowej (językoznawczej),
 - d. różnorodność stylów: publicystyczny, urzędowy,
 - e. personifikacja języka („język słabł”, „opadał z sił”, „mówi”, „udziela sobie wywiadu”),
 - f. figury stylistyczne,
uzasadnienie (z przykładami)
 - g. metafory,
 - h. epitety,
 - i. przerzutnie,
 - j. dominujące personifikacje jako zabieg stylistyczny,

- k. rozbijanie stałych związków frazeologicznych,
- l. gra słów i znaczeń, podkreślająca grozę rzeczywistości („mowa zależna od kilku generałów”).

4. Konteksty, np.: **0-2**

- a. kontekst biblijny (świat powraca do stanu przed stworzeniem, zanim poszczególne elementy aktu kreacyjnego zostały nazwane),
- b. kontekst historycznoliteracki (np. wiersz Tadeusza Różewicza „Ocalony” z tomu „Niepokój” (1947), w którym wyrażona została prośba o powtórny akt kreacyjny),
- c. kontekst biograficzny: przynależność Lipskiej do pokolenia ’68 (Nowa Fala), które w swoim programie umieściło postulat odkłamania rzeczywistości,
- d. historyczny (polityczny).

5. Podsumowanie **0-3**

pełne, np.: dostrzeżenie, że efektem zakłamaniej rzeczywistości jest zakłamanie języka, wskazanie skutków i sposobów manipulacji językiem; instrumentalne traktowanie języka (język narzędziem polityki). **3**

niepełne, np.: dostrzeżenie, że efektem zakłamaniej rzeczywistości jest zakłamanie języka, *(2)*

próba podsumowania, np.: dostrzeżenie, że język ulega manipulacji. *(1)*

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty) Punktacja

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, **2**
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, **2**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, **8**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, **6**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia. **4**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, **2**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), **2**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4